

TSK. İÇ HİZMET KANUNU¹

I. Genel

Madde 57 - Silâhlı Kuvvetler sağlık işlerinde askerlerin fizik ve moral durumlarını takip ve koruyucu tababetin tatbiki esastır.

Bu hizmetin yürütülmesinden ve görülmesinden kıta kumandanları veya kurum âmirleri ile bunların tabipleri sorumludur.

Madde 58 - a) Hastalanan askerlerin muayene ve tedavileri kendi kıta ve kurumlarının kadrolarında gösterilen tabiplerince yapılır.

b) Kadroda gösterilen tabip mevcut değilse oradaki diğer kıta veya askeri kurumların tabiplerinden biri, yoksa mahalli askeri hastane tabiplerinden biri, askeri hastane bulunmuyorsa sırası ile hükümet, belediye veya resmi vazifeli sivil tabiplerden biri, bunlar da mevcut değilse serbest çalışan sivil tabiplerden biri, kıta veya kurum tabibi olarak görevlendirilir.

c) (Değişik: 18.6.2003 - 4902 S.Kn) Kıt'a veya askerî kurum tabibi olarak görevlendirilen serbest çalışan sivil tabiplerin ücretleri, mukavelesine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden ödenir.

d) (Değişik: 18.6.2003 - 4902 S.Kn) Hastanın veya tabibin nakli için askerî vasıtalarından istifade mümkün olmadığı hallerde diğer sivil nakil vasıtalarından faydalanılır ve masrafı, Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden ödenir.

Madde 59 - Kıta veya askeri kurumun bulunduğu yerden başka bir yerde hastalanan askerler hastalıklarını, oranın garnizon veya merkez kumandanlığına haber verirler. Garnizon veya merkez kumandanı lüzumu halinde hastanın nezdine tabip bir göndermeye, icabediyorsa hastayı askeri bir hastaneye, yoksa başka hastaneye naklettirmeye mecburdur.

(Değişik ikinci fıkra: 18.6.2003 - 4902 S.Kn) Askerî garnizon veya merkez komutanlığı bulunmayan yerlerde hastalananlar, mahallin hükümet veya belediye

¹ ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraya kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

tabibine müracaat ederler. Bunların muayene ve tedavileri icabediyorsa, askerî bir hastaneye, buna imkân yoksa başka hastaneye sevki bu tabipliklerce sağlanır. Hastanın askerî bir hastaneye yatırılması halinde yol masrafı, başka hastaneye yatırılması halinde bütün nakil, muayene ve tedavi masrafı, Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığınca ödenir.

Hasta raporları garnizon kumandanlıkları, yoksa mahallî mülki âmirliklerince hastanın âmirine gönderilir.

II - Hastalanan ve ölen er ve erbaşlar

Madde 60 - Hastalananlar hastalıklarını derhal âmirlerine haber vermeye mecburdur. Hastalanan bunu yapmazsa en yakın âmiri tarafından haber verilir. Hasta âcil vakalarda derhal, diğer hallerde vizite zamanında tabibe gösterilir. Mesai saati haricinde hastalananlar nöbetçi tabibine gösterilir.

Tabibin lüzum gördüğü erbaş ve erler hastaneye gönderilir. Acil hallerde en seri vasıttan istifade edilir. Hastaneden dönenler kıta veya askeri kurum tabibine gösterilir.

(Ek üçüncü fıkra: 23.02.2005-5305 S.Kn.) 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu, 2330 sayılı Nakdî Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamı dışında kalan ve askerlik hizmetini yapmakta iken hayatî önemi haiz bir hastalığının bulunduğu resmî sağlık kurulu raporuyla tespit edilen erbaş ve erlerden, tedavileri devam etmekte iken terhis edilen ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu veya Bağ-Kur'un sağlık hizmetlerinden faydalanma imkânı bulunmayanların yarım kalan tedavilerine, askerî hastane sağlık kurullarınca verilecek karar üzerine azamî bir yıl süre ile devam edilir. Bunların askerî hastanelere sevkleri, yerleşim yerlerindeki veya yerleşim yerlerine en yakın askerlik şubeleri tarafından sağlanır. Sevk edilen hasta ile sevk edildiği yere bir kimse refakatinde gitmesinin resmî tabip raporuyla belgelenmesi durumunda refakatçisine; gidiş ve dönüş yol ücreti ile gidiş ve dönüş süresi için gündelik, sevk eden askerlik şubesi tarafından peşin veya avans olarak ödenir. Yol ücretinin ödenmesinde şehirlerarası karayolu toplu taşıma vasıtası ücretleri; gündelikte ise en düşük dereceli Devlet memuru gündeliği esas alınır. Tedavi giderleri ile ödenen yol ücretleri ve gündelikler, Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının bütçelerinden karşılanır.

(Ek: 15.10.1980 - 2318 S.Kn) Barışta, er ve erbaşların yurt içinde ve dışında ölümleri halinde cenaze giderleri ile cenazenin nakli, istenilen yere götürülmesi veya getirilmesi gideri, ilgili bakanlıklar bütçelerinden ödenir.²

Madde 61 - (Değişik: 23.7.1999 - 4418 S.Kn.) Erbaş ve erlerin kıta ve askeri kurumlara katılım ve ayrılışlarında genel sağlık muayeneleri yapılır. Bu muayeneler ilk altı aylık devrede üç ayda bir, bundan sonraki devrede altı ayda bir olmak üzere tekrarlanır. Muayenelerin neticeleri sağlık fişlerine kaydedilir. Komutan ve amirler bu muayene neticelerine göre personelin sağlık durumunu takip ve kontrol ederler.

III - Hastalanan subay, askeri memur, astsubaylar ile emeklileri ve bunların aileleri:

Madde 62 - Hastalanan subay, askeri memur ve astsubaylar hastalık-larını bizzat yahut yazı ile veya başka bir vasıta ile âmirlerine bildirmeye mecburdurlar. Âmirler de hasta haberini alınca kıta veya kurum tabibini, yoksa 58 inci maddenin (b) fıkrası gereğince vazifelendirilen tabibi hastanın nezdine gönderir.

Madde 63 - Müstacel vakalarda hasta, durumu âmirine bildirmekle beraber yakınsa kendi kıta veya askeri kurum tabibine, değilse sırası ile, civardaki diğer kıta veya askeri kurum tabibine, askeri hastane tabibine, Hükümet veya belediye tabibine ve ancak bunlardan hiçbiri mevcut değilse serbest çalışan bir sivil tabibe müracaat edebilir.

Serbest çalışan sivil tabibe müracaat zarureti hasıl olduğu takdirde muayene, tedavi ve nakil masrafı hastanın kendine aittir.

Madde 64 - Hastalık hakkındaki rapor hastayı muayene ve tedavi eden tabip veya tabipler veyahut müessese baştabipleri tarafından hastanın âmirine gönderilir.

Madde 65 - Hastalık raporunu alan âmir keyfiyeti bir derece yukarı âmirine arz eder. 24 saatten fazla hasta olanların durumu kıtalarda tümen, (Deniz ve Havada eşidi birlik) kumandanlıklarına kadar, karargâh ve askeri kurumlarda bir derece yukarı âmire bildirilir.

Madde 66 - a) Subay, askeri memur ve astsubayları askeri tabip ve mütehassıslar kıta, kurum, hastane ve meskenlerinde her zaman ücretsiz olarak

² 23.2.2005 tarihli ve 5305 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle, maddeye üçüncü fıkraya eklenmiş ve bu fıkranın dördüncü fıkraya olarak teselsül ettirildiği hükme bağlanmıştır.

muayene ve tedaviye mecburdurlar. Bunların askeri hastanelerde yatırılarak tedavileri halinde hiçbir suret ve maksatla ilâç, iaşe ve malzeme bedeli alınmaz.

(Değişik: 22.11.1990 - 3683 S.Kn) Hastanelere yatırılmayıp ayakta veya meskende muayene ve tedavi edilenlerin, sağlık karnesine sahip aile fertleri dahil, tedavi için gerekli malzeme ve reçete muhteviyatı kıt'a, askeri kurum veya hastanece aynen verilir. Malzeme ve reçete muhteviyatının mevcut olmaması halinde bedeli, Milli Savunma Bakanlığı veya Jandarma Genel Komutanlığı veyahut da Sahil Güvenlik komutanlığı bütçesinden nakden ödenir. Her iki halde de kullanılacak ilaç bedelinin % 20'si sağlık karnesi sahibi tarafından karşılanır. Ancak, 70 inci madde kapsamında kalan hak sahipleri bakımından bu oran % 10 olarak uygulanır. Bu hüküm tatbikat ve manevralarda askeri personele, savaş halinde ise tüm askeri personele ve sağlık karnesi hakkına sahip olan aile mensuplarına uygulanmaz. Ayrıca, resmî sağlık kurulu raporu ile belirlenen; tüberküloz, kanser, kronik böbrek, akıl hastalıkları, organ nakli ve benzeri uzun süreli tedaviye ihtiyaç gösteren hastalıkların ayakta veya meskende tedavileri sırasında kullanılmasına lüzum gösteren ilaçlardan, hayatî önemi haiz oldukları Milli Savunma Bakanlığınca tespit edilecek olanların bedellerinin tamamı kurumlarınca karşılanır.

(Değişik: 23.7.1999 - 4419 S.Kn.) Her türlü tedavi halinde ihtiyaç görülecek gözlük, işitme cihazı, protez, suni âza, korse ve sair malzemeler ile görevli personelden, görevin icrası sırasında veya görevin icrasından dolayı bir uzvunu veya duyusunu tamamen veya kısmen kaybedenlerin rehabilitasyonu ile bu uzuv ve duyularla ilgili ihtiyaçlarını karşılayacak her türlü cihaz ve sistemler, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Kuman-danlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından aynen temin edilir veya bedelleri, anılan Bakanlık ya da Komutanlık bütçelerinden ödenir.

b) (Değişik: 18.6.2003 - 4902 S.Kn) Bu şahısların yurt içinde ve dışında vefatı halinde; cenaze masrafı ile cenazenin nakli, arzu edilen yere götürülmesi ve getirilmesi masrafı Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden ödenir.

c) Kumandan veya askeri kurum âmirleri ve bunların muvafakati ile tabipler sağlık durumunun kontroluna lüzum görülen subay, askeri memur ve astsubayları muayeneye tabi tutabilirler.

Ayrıca her subay, askeri memur ve astsubay âzami üç senede bir sağlık kurulu muayenesine tâbi tutulur.

d) Yabancı devletler Silâhlı Kuvvetler mensupları, karşılıklı anlaşmalar mevcut ise Türk Silâhlı Kuvvetleri mensupları gibi muameleye tâbi tutulurlar.

e) (Ek: 23.02.2005 - 5305 S.Kn.) 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu, 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamı dışında kalan ve askerlik

hizmetini yapmakta iken hayatî önemi haiz bir hastalığının bulunduğu resmî sağlık kurulu raporuyla tespit edilen yedek subaylardan, tedavileri devam etmekte iken terhis edilen ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu veya Bağ-Kur'un sağlık hizmetlerinden faydalanma imkânı bulunmayanların yarım kalan tedavileri ile ilgili olarak, 60 ıncı maddenin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.

Madde 67 - (Değişik: 18.6.2003 - 4902 S.Kn)

Tabip raporu ile mütehassıs tabiplerin müşahedesi altında tedaviye muhtaç görülen subay, askerî memur ve astsubayların tedavileri; askerî sağlık kurumları olmayan yerlerde diğer resmî sağlık kurumlarında, bunlar da yoksa özel sağlık kuruluşlarında yapılır. Yol ve bütün tedavi masrafları, Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden ödenir.

Madde 68 - a) (Değişik: 4375 - 29.7.1998) Gülhane Askeri Tıp Akademisi Profesörler Kurulu raporu ile yurtiçinde tedavilerinin mümkün olmadığı tesbit edilen subay, askeri memur, astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar ve bunların eşleri, bakmakla yükümlü buldukları ana, baba ve aile yardımına müstehak çocukları ile erbaş ve erler tedavi için yurtdışına gönderilirler. Bunların harcırahları ve tedavi giderleri, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığınca ödenir. Ancak, yukarıda belirtilen rapor, Milli Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığının onayı ile tekemmül eder.

b) (Değişik: 22.11.1990 - 3683 S.Kn) Sürekli veya geçici görev, tahsil, kurs, staj, dil öğrenimi veya bilgi, görgü ve ihtisaslarını artırmak maksadıyla yurt dışına gönderilen subay, askeri memur ve astsubaylar, hastalanmaları halinde buldukları mahallerdeki sağlık kurum ve kuruluşlarında muayene ve tedavi olabilirler. Bunların muayene ve tedavi masrafları sağlık kurum ve kuruluşlarından alacakları ve askeri ataşelikler ve konsolosluklarca tasdik edilen faturalara istinaden Milli Savunma Bakanlığı veya Jandarma Genel Komutanlığı veyahut da Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden ödenir. Bunlardan; tüberküloz, kanser, kronik böbrek, akıl hastalıkları, organ nakli ve benzeri uzun süreli tedaviye ihtiyaç gösteren hastalıklara yakalandıkları resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenenler hariç olmak üzere, tedavileri ayakta veya meskende yapılanlar için kullanılacak ilaç bedellerinin % 20'si hasta tarafından ödenir. İlaç bedellerine katılma yükümlülüğü, tatbikat ve manevralarla askeri personele, savaş halinde ise askeri personele ve bunların sağlık karnesi alma hakkında sahip olan aile fertlerine uygulanmaz.

c) Dış memleketlerdeki tedavi müddeti iki yılı geçemez. Bu müddet içinde âcil haller müstesna raporda gösterilen hastalıktan başka yapılan tedavilerin masrafı ödenmez. Ve bu tedaviler için müddet uzatılmaz.

(Değişik ikinci paragraf: 15.6.2005 - 5365 S.Kn.) Tedavi süresi altı ayı geçtiği takdirde ilgili yabancı sağlık kurumundan alınan ve tedavinin devamı zaruretinin gösteren rapor, dış temsilciliklere Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığına gönderilir. Müteakip altı ayda bir, aynı işlem tekrarlanır.

Madde 69 - Subay, askeri memur ve astsubayların aileleri;

a) Bu kanunun 59, 63 ve 66 ncı maddenin (a) ve (b) fıkraları, 67 nci madde ve 68 inci madde (b) fıkrası (Yalnız daimi vazife ile gidenlerin aileleri) hükümlerinden istifade ederler.

b) (Değişik: 22.11.1990 - 3683 S.Kn) Bu Kanunun tatbikatında aile tabiri içine giren eş, usul, fûru, erkek ve kızkardeşler, evlat edinen ve evlatlık ile üvey çocuklar aşağıda gösterilmiştir.

1. Eş: Subay, askeri memur ve astsubayların karıları (kadın subaylar için kocalar) ile ölümleri halinde dul maaşı alabilen karıları (kadın subaylar için kocalar).

2. Usul: Subay, askeri memur ve astsubayların hayatta buldukları müddetle mukayyet olmak üzere; yardım etmediği takdirde zarurete düşecek ve bu sebeple infak ve iaşesinin kendisine ait olduğu şekli ve esasları yönetmelikte belirtilecek bir beyan ile tespit edilen ana, baba ve büyük ebeveynler ile, subay, askeri memur ve astsubayların ölümleri halinde bu kişilerden kendilerine dul ve yetim maaşı bağlanabilecek ana ve babaları.

3. (Değişik : 24.4.2008-5758 S.Kn.) Fûru: Subay, askeri memur ve astsubayların 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan erkek ve kız çocukları ile 25 yaşını bitirdiği halde evlenmemiş kız çocukları ile çalışamayacak derecede malullükleri resmi sağlık kurulu raporuyla tespit edilen erkek çocukları ve subay, askeri memur ve astsubayların ölümleri halinde bu kişilerden kendilerine yetim aylığı bağlanabilen erkek ve kız çocukları.

4. Erkek ve kız kardeşler: Subay, askeri memur ve astsubayların hayatta buldukları müddetçe yardım etmedikleri takdirde zarurete düşecek çalışamaz durumda bulunan, infak ve iaşesinin üzerine vacip olduğu şekli ve esasları yönetmelikte belirtilecek bir beyanla tespit edilen erkek ve kız kardeşleri.

5. Evlat edinen ve evlatlık: Subay, askeri memur ve astsubayların evlatlık rabıtasının devam etmesi şartıyla; usul ile ilgili 2 numaralı alt bentteki esaslara tabi evlat edinenleri ve fûru ile ilgili 3 numaralı alt bentteki esaslara tabi bulunan evlatlıkları.

6. Üvey çocuklar: Subay, askeri memur ve astsubayların bakmakla yükümlü oldukları ve fûru ile ilgili 3 numaralı alt bentteki esaslara tabi bulunan üvey erkek ve kız çocukları.

c) Aile efradının muayene ve tedavileri için talimatnamede gösterilen resmî vesaikin gösterilmesi şarttır.

d) (Ek: 15.6.2005 - 5365 S.Kn.) Subay, askerî memur, astsubay ve uzman jandarmaların çalışan veya emekli olup da mensubu oldukları kamu kurum ve kuruluşlarının veya sosyal güvenlik kurumlarının sağlık hizmetlerinden istifade eden eşleri ile anne ve babaları, askerî kimlik kartı ve sahip oldukları sağlık karneleri ile askerî sağlık kurum ve kuruluşlarından da yararlanırlar. Bunların muayene ve tedavi giderleri çalıştıkları kamu kurum ve kuruluşları ya da bağlı oldukları sosyal güvenlik kurumları tarafından ve kendi mevzuatı çerçevesinde ödenir.

Madde 70 - (Değişik: 12.12.1991 - KHK/469; Değiştirilerek kabul: 17.6.1992 - 3810 S.Kn)

Subay, askeri memur, astsubay, uzman jandarma ve Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görevli 657 sayılı Kanuna tabi memur emeklileri ile, bunların 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre sağlık hizmetlerinden yararlanabilecek aile fertleri ve dul ve yetimleri, harp ve vazife malullüğünü gerektiren sebeplerden dolayı ölen yedeksubay, erbaş ve erlerin aylık almaya müstehak dul ve yetimleri, harp ve vazife malulü yedeksubay, erbaş ve erlerle bunların 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre sağlık hizmetinden yararlanabilecek aile fertleri ile dul ve yetimleri, Emekli Sandığı tarafından vazife malullüğü aylığı bağlanan ve bu nedenle okullarından ilişkisi kesilen harp okulları, üniversite ve yüksekokullar ile Gülhane Askeri Tıp Akademisi Komutanlığına bağlı fakülte ve yüksekokullarda öğrenimde bulunan askeri öğrenciler ve astsubay sınıf okulu öğrencileri ile 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre sağlık hizmetlerinden yararlanabilecek aile fertleri, bunların vazife malullüğünü gerektiren sebeplerden dolayı ölümleri halinde sağlık hizmetlerinden yararlanabilecek aile fertleri, askeri sağlık kurum ve kuruluşları yanında diğer resmî sağlık kurum ve kuruluşlarından da yararlanırlar. Bunların tedavi giderleri Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına ilgili mevzuat hükümlerine göre karşılanır ve sağlık karneleri Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı tarafından verilir.

(Ek ikinci fıkra: 23.02.2005 - 5305 S.Kn.) Uzun süreli tedavi gerektiren hastalıklar nedeniyle okulları ile ilişkileri kesilen askerî öğrencilerin tedavileri, okuldan ilişkilerinin kesilmesine neden olan sağlık sorunu giderilinceye kadar, askerî sağlık kurum ve kuruluşlarının yanında diğer resmî sağlık kurum ve kuruluşlarında sürdürülür. Bunların tedavi giderleri Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçesinden ödenir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi emekliler ve aile fertleri ile dul ve yetimleri hariç olmak üzere, birinci fıkrada sayılan hak sahipleri ayrıca 211 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinin (b) fıkrası hükmünden de yararlanırlar.

(Değişik dördüncü fıkra: 15.06.2005 - 5365 S.Kn.) Subay, askerî memur, astsubay ve uzman jandarma emeklilerinin 69 uncu madde kapsamındaki büyük ebeveynleri ile erkek ve kız kardeşleri, evlat edinen ve evlatlıkları ile üvey çocuklarının muayene ve tedavileri sadece askerî sağlık kurum ve kuruluşlarında bu Kanun hükümlerine göre yapılır. Bunlara ait askerî sağlık kurum ve kuruluşlarındaki tedavi giderleri Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden ödenir. Birinci fıkrada belirlenenlerin çalışan veya emekli olup da diğer sosyal güvenlik kurumlarının sağlık hizmetlerinden istifade eden eşleri ile ana ve babaları, askerî kimlik kartı ve sahip oldukları sağlık karneleri ile askerî sağlık kurum ve kuruluşlarından da yararlanırlar. Bunların muayene ve tedavi giderleri çalıştıkları kamu kurum ve kuruluşları ya da bağlı oldukları sosyal güvenlik kurumları tarafından ve kendi mevzuatı çerçevesinde ödenir.

(Ek fıkra: 15.06.2005 - 5365 S.Kn.) Türk Silâhlı Kuvvetlerinden emekli olduktan sonra emeklilik hakkı tanınan başka bir kamu kurum ve kuruluşunda çalışan emekli personelin bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri, çalışmakta oldukları kamu kurum ve kuruluşunun sağlık karneleri ve askerî kimlik kartları ile askerî sağlık kurum ve kuruluşlarından da yararlanırlar. Bunların muayene ve tedavi giderleri çalıştıkları kurumlar tarafından, çalıştıkları kurumlarca ödenmesinin mümkün olmadığı hallerde ise, bu çalışmalarını sebebiyle ilişkilendirilmiş oldukları sosyal güvenlik kurumu tarafından ve kendi mevzuatı çerçevesinde ödenir.

NOT:

Sağlık işleri: İç Hz.K. 57-70; İç Hz.Yönt. 271-327. - İlgili hüküm için İç Hz.Yönt.nin 271 inci maddesine bkz. - Amir, maiyetinin ahlâki, ruhi ve bedeni hallerini daima nezaret ve himayesi altında bulundurur: İç Hz.K. 17 - Askerin bakımı, sağlığı, yedirilmesi, giydirilmesi, barındırılması ve moralinin yüksek tutulması dikkat ve itina ile sağlanacak en mühim vazifelerdendir: İç Hz.K. 40 - Sağlığın korunması için vazifeler: İç Hz.Yönt. 89-96. - Silahlı Kuvvetler Personeli Sıhhati Koruma Talimatı için bkz: İç Hz.Yönt. 96 - Komutan veya askeri kurum amirleri, sağlık durumunun kontrolüne lüzum görülen subay ve astsubayları muayeneye tabi tutabilirler: İç Hz.K. 66/c, İç Hz.Yönt. 314-315. - Bulaşıcı hastalıklar başgösterince alınacak tedbirler: İç Hz.Yönt. 184 - İçilecek suların temizliği: İç Hz.Yönt. 186 - Tecrit odası ve temizleme odası: İç Hz.Yönt. 239 - Revirler: İç Hz.Yönt.241-244. - Hastahanelerle sıhhi ve veteriner kurumlarının denetlenmesi: İç Hz.Yönt. 260 - Ayrıca aşağıdaki mevzuata bkz: (MY 33-10) T.S.K. Aşı Uygulama Yönergesi, (MY 33-2) T.S.K. Personelinin Sağlık muayene yönergesi, (MY 33-1)

Askeri Hastaneler Yönetim Yönergesi, (ST 21-10) Askeri Sağlık Koruma Talimatnamesi, (MY 33-7) Birden Fazla Askeri Hastane Bulunan Garnizonlarda Sağlık Hizmetleri Koordinasyon ve İşbirliği Yönergesi, Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği, (MY 33-13) T.S.K. Muayene Fişleri ve Sağlık Cüzdanları Yönergesi, (MY 33-8) T.S.K. Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Yönergesi, (MY 33-5) T.S.K. Aile Planlaması Eğitimi Uygulama Yönergesi, (MY 33-4) T.S.K. Kan ve Kan Ürünleri Yönergesi, (MY 33-6) T.S.K. Barış ve Seferberlikte Hasta ve Yaralıların Havadan Tahliyesi Yönergesi, (MY 33-3) T.S.K. Gıda Kontrol Yönergesi, (MY 45-2) T.S.K. Sıhhi İkmal Yönergesi, (MY 33-9) Garnizonlarda Acil Ambulans ve Askeri Hastanelerde Acil Servis Hizmeti Yönergesi. - Sıhhi İzin süresi: Per.K. 128 - Tedavi ve cenaze masrafları: Per.K. 178 - 3433 sayılı Askeri Hastabakıcı, Hemşireler Hakkında Kanun, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu, askeri kıta ve kurumlarda salgın hastalık çıktığında gerekli tedbirlerin alınması görevini askeri sağlık görevlilerine vermiştir.

AS. YARGITAY KARARLARI:

* İstirahatle taburcu edilen er ve erbaşların, bu istirahatlerini evlerinde geçirebilmeleri, T.S.K. Mensuplarının Sıhhi Muayeneleri Talimatı (160-1) nın 27 nci maddesi gereğince ancak amirlerinin izni ile mümkün olabileceğinden, hastaneden ayrıldıktan sonra kıt'asına uğramadan ve amirlerinden izin almadan bu istirahatını evinde geçiren sanığın fiili; evi birliğin bağlı bulunduğu garnizon dahilinde bulunsa ve sanık da istirahatını burada geçirmiş olsa dahi firar niteliğindedir, (As.Yrg.İçt.Brl.Krl., 14.2.1948, E.3171, K.3152) (Drl.Krl., 18.9.1964, E.75, K.81)

* Hastalanan askeri şahıslar hakkında İç Hizmet Kanun ve Talimatnamesinde yazılı hususlar şahsi ve zati işlerde müracaat ve eşkali göstermekten ibaret olup, hakim delilleri serbest bir surette takdirine mani teşkil eylemeyeceğinden, sanığın izin müddetini hastalığına binaen geçirdiğini iddia ve bunu teyit eden bir tabib raporu ibraz eylemiş bulunmasına göre, askeri makam ve müessese bulunan bir mahalde de olsa sivil tabipten alınan mezkûr rapor hilafı sabit oluncaya kadar muteber ve ihticaca salih vesaiktendir(As.Yrg.İçt.Brl.Krl., 29.2.1952, E.1522, K.376).

* 19.1.1970 tarihinde, yol süresi hariç, 30 gün izinle memleketine giden ve 23.2.1970 tarihinden 2.3.1970 tarihine kadar istirahati icap ettirecek mahiyette sıhhi mazereti bulunduğunu Garnizon Tabipliğinin raporu ile tevsik eden sanığın, istirahat müddetine ilâve edilmesi muktazi 3 günlük yol süresi sonunda ve en geç 5.3.1970 günü saat 24.00'e kadar kıt'asına dönmesi gerekirken, makbul bir mazereti olmaksızın, iznini altı gün tecavüz ettirerek ancak 12.3.1970 tarihinde döndüğü sübuta erdiği cihetle; As.C.K.nun 66/1-B. 73 ve T.C.K.nun 59. Maddelerine müstenit uygulamada kanunî isabet görülmüştür(As.Yrg.3.D., 24.11.1970, E.614, K.612) * T.S.K. İç Hizmet Yönetmeliğinin hasta askerî şahısların ne yolda müracaat edeceklerine dair hükümlerine riayetsizlik, As.C.K.nun 87 inci maddesinde yazılı suç teşkil etmez. (As.Yrg.1.D., 17.7.1964, E.801, K.789)

* Şekli şartlarına uygun olmayan tabip raporlarının, sahteliği şüphesi mevcut olmadığı müddetçe, şekil şartlarına bakılmaksızın kabul edilmesi gerekmekte ve As. Yargıtay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 29.2.1952 tarih, 1952/1527-376 sayılı kararı da bahis konusu görüşü teyit eylemekte ise de; raporlarda belirtilen hastalıkların mükellefin kıt'alarına katılmalarına ve görev yerlerinde istihdamlarına engel teşkil edecek nitelikte ciddî rahatsızlıklar olup olmadığını, dolayısıyla kabule değer mazeret teşkil edip etmediğinin araştırılması da gerekmektedir(As.Yrg.4.D., 17.3.1970, E.141, K.134; 1.D., 23.3.1970, E.149, K.147).

* Sanık astsubayın sarhoşluğunun tespiti için Alay K.nından aldığı emir gereği bu emri gecikmeksizin yerine getirmek durumunda olan sanık üsteğmenin, astsubayın rızası ile gitmek istememesi karşısında adı geçeni zorla muayeneye götürmesinde suç unsuru yoktur. Zira bu üst'ün ve âmir'in müstacel hallerde ast'ını emirlere itaat ettirmek için zor kullanmaya yetkili bulunduğu İç Hizmet Kanunu ile As.C.K. ve Askeri Yargıtay İçtihatlarıyla belirlenmiştir. Bu nedenle sanık Ütğm.nin bir emri icra zımında sanık astsubaya karşı zor kullanmasında T.C.K.nun 245 ne de As.C.K. nun 117 nci maddesinin unsurları mevcut değildir(As.Yrg.1.D., 29.5.1985, E.155, K.140).

* Plastik Cerrahi Servisinde teknisyen olarak görev yapan sanık astsubayın, hak ve yetkisi olmadığı halde Er C.K.'nın muayene kağıdına 3 gün istirahat yazması, memuriyet nüfuzunu suiistimal suçuna sebebiyet verir(As.Yrg.2.D., 2.12.1987, E.734, K.723).

* İzinde iken sağlık kuruluşlarından alınan ve yatak istirahatini ihtiva eden raporların izin tecavüzü suçlarında sıhhi mazeret olarak kabulünün zorunlu olduğu hk..(As.Yrg.3.D., 9.1.1990, E.25, K.18).

* Hastalığı nedeniyle birlik tabibinden almış olduğu üç günlük istirahatini âmirinden izin almaksızın garnizon dışında geçiren sanık subayın hareketi disiplin tecavüzüdür(As.Yrg.3.D., 27.3.1990, E.211, K.195); (Dr1.Krl., 18.10.1990, E.128, K.113).

* Birliğin bulunduğu garnizon dışındaki askeri hastanelerden istirahat alan erbaş ve erlerin istirahat sürelerinin sonunda birliklerine katılmaları halinde firar suçunun oluşmayacağı, buna karşılık istirahat sürelerinin sonunda birliklerine katılmıyarak firar durumuna düşenlerin, istirahat süresine birliğine gitmesi için tanınması gereken yol süresinin eklenmesi suretiyle firar tarihinin tesbiti gerekeceği...(As.Yrg.3.D., 5.3.1996, E.131, K.127).

AS. YÜK. İDARE MAH. KARARLARI:

* Yurt dışında daimi bir göreve atanmadan Gülhane As. Tıp Akademisi Profesörler Kurulunun gösterdiği lüzum üzerine hasta olan eşini izin alarak Londra'ya tedaviye götüren davacının eşi için sarfettiği yol, ikamet ve tedavi masraflarının ödenmeyeceği hk.. (AYİM.1.D., 20.9.1973, E.1463, K.766).

* İç Hz.Yönt.nin 327 nci maddesinde öngörülen usul ve yollara uymaksızın doğrudan doğruya sivil tabip ve hastanelerde müracaatla muayene ve tedavilerini

yaptıranlara yaptıkları masrafın M.S.B. bütçesinden ödenmemesi işleminde mevzuata aykırılık yoktur(AYİM.1.D., 13.4.1976, E.2333, K.1669).

* 6 Mart 1972 günü gece saat 01.30 sıralarında acil olarak evine en yakın S.S.K.nun Ankara doğumevi hastanesine yatırılan ve kut apandisit teşhisi ile derhal ameliyata alınarak gerekli tıbbi müdahalede bulunulan ve durumu ertesi günü müdavi hastanece Gülhane Askeri Hastanesi Baştabibliğine ve hastanın kurumuna bildirilen, gerekli rapor ve masraf faturası da birlikte gönderilen Silahlı Kuvvetlerde görevli sivil personel statüsündeki davacıya sivil hastanece yapılmış olan bilcümle masrafın M.S.B. bütçesinden ödenmemesine dair işlemde isabet görülmediğinden işlemin iptaline karar verildi(AYİM.1.D., 28.4.1976, E.2856, K.1724)

* Subay, askeri memur ve astsubay emeklileri ve bunların ailelerinin muayene ve tedavileri ile ilgili İç Hz.K.nun 70 nci maddesi, subay, askeri memur, astsubayların yurtiçi tedavileri ile ilgili aynı kanunun 66 ncı maddesinin (a) ve (b) fıkraları ile 67 nci maddesine atıfla yetinmiş, yurtdışı tedavilerle ilgili 68 nci maddeye herhangi bir atıfta bulunmamış olduğundan, bunların yurtdışında tedavi ettirilmelerine ve tedavi giderlerinin M.S.B.lığı veya J.Gn.K.lığı Bütçelerinden karşılanmasına imkan yoktur(AYİM.1.D., 12.12.1978, E.495, K.555).

* Davacının Kıbrısta görevli bulunduğu sırada rahatsızlanan çocuğunun Denizlide bulunan eşi tarafından Denizli Askeri hastanesine götürülmeyle doğrudan Denizli Devlet Hastanesine müracaatla buraca yapılan havale üzerine Ege Üniversitesi Tıp Fakültesine tedavi ve muayene ettirmesinde, İç Hz.Yönt.nin 326 ncı maddesinin (3) numaralı bendinde yazılı usul ve kurallara uygunluk bulunmadığından davacı tarafından yapılan tedavi giderlerinin M.S.B.lığı bütçesinden ödenmemesinde mevzuata aykırılık bulunmamakla hukuki dayanağı bulunmayan davanın reddine karar verildiği hk.(AYİM.1.D., 23.1.1979, E.1978/128, K.1979/27).

* 211 sayılı T.S.K. İç Hizmet Kanununun 69 ve Yönetmeliğinin 325 nci maddesinin açık hükümleri karşısında, yüksek öğrenim görmekte olan erkek çocuğun 25 yaşını doldurduğu tarihte, yüksek öğrenimi bu yaştan önce sona vermiş ise öğrenim sona erdiği tarihte T.S.K.leri sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı sona erer. Bu hakkın sona ermesine rağmen beyannamenin ve sağlık muayene fişinin müteakip Mart ayına kadar geçerliliğini koruyacağına dair mevzuatta bir hüküm bulunmadığı gibi, aksine Sağlık Muayene Fişleri Devamlı Yönergesi(M.S.B. 160-2) nin 2 nci maddesinin (g) bendinde, kullanma hakkını kaybeden aile efradına ait sağlık muayene fişlerinin beyannamenin verilmiş olduğu amire iade edileceği, bu takipten beynameyi veren makamların sorumlu olduğu açıkça belirtilmiştir. Davacının oğlu'nun Trabzon Askeri Hastanesinden Gülhane Askeri Tıp Fakültesi Hastanesine nakli, Silahlı Kuvvetler sağlık yardımından istifade hakkı kalmadığı bir zamana rastladığından bu nakil dolayısıyla gerek hasta gerekse refakatçisi olan davacı için bir ödeme yapılmamasında mevzuata aykırılık yoktur(AYİM.1.D., 8.3.1983, E.1983/41, K.1983/54).

* 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun 31/A maddesi gereğince; Ordudan tart edilen bir astsubay yedekte er statüsüne dahil olacağı gibi 926 sayılı K.nun 108 nci maddesi bu gibi kimselerin er olarak terhis edileceklerini hükme bağlamış bulunmaktadır. Er statüsünde bulunan bir kimsenin "Silahlı Kuvvetler Emeklisi" sayılmasına hukuken imkan yoktur. Bu nedenle 211 sayılı T.S.K. İç Hizmet Kanununun 69 ve Yönetmeliğinin 327 nci maddelerinin askeri sağlık kurumlarından istifade için öngördüğü "Silahlı Kuvvetler Emeklisi" sıfatını taşımayan davacının askeri sağlık kurumlarından istifadeye hakkı olmadığı cihetle kendisine sağlık fişi verilmemesi işleminde mevzuata aykırılık yoktur(AYİM.1.D., 5.2.1985, E.36, K.32).

* Vazife malulü olarak Silahlı Kuvvetler emeklilik statüsünü devam ettirmekte iken T.C. Emekli Sandığına tabi bir kurumda görev kabul edip ikinci defa buradan emekli olan davacının; Silahlı Kuvvetler emeklilik statüsünü muhafaza etmemesi nedeniyle İç Hizmet Kanununun 69/b maddesi gereğince Silahlı Kuvvetler sağlık hizmetlerinden yararlanması mümkün olmadığı gibi; T.S.K. Mensupları ile Bunların Emeklilerine ve Ailelerine Verilecek Kimlik Kartı Yönergesine göre kendisine emekli subay kimlik kartı verilmemesi işleminde mevzuata aykırı bir durum yoktur(AYİM.1.D., 12.11.1985, E.160, K.212).* Gülhane Askeri Tıp Akademisi Göğüs-Kalb Damar Cerrahisi Konseyince by-pass ameliyatına karar verilip kendisine gün verilen davacının; verilen günde GATA'da ameliyat olmayarak acil bir durumda söz konusu olmamasına rağmen ihtisas hastanesine yatıp ameliyat olmasından mütevellit tedavi giderlerinin ödenmemesinde mevzuata aykırılık yoktur(AYİM.1.D., 21.2.1984, E.45, K.46).

* Davacı subayın eşi için gerekli olduğu askeri hastaneye yazılan reçetede belirtilen, ancak yurt içinde bulunmadığından yurt dışından getirilen ilaç bedellerinin ödenmesi gerekir(AYİM.1.D., 21.5.1985, E.1985/135, K.1985/119).

* Sağlık kurulu raporuyla ihtiyaç gösterilmesi halinde ortopedik yatak bedelinin idarece ödenmesi gerekir(AYİM.1.D., 30.5.1989, E.1989/1, K.1989/228).

* Emekli de olsa asker kişilerin ya da bakmakla yükümlü olduğu aile fertlerinin acil rahatsızlıkları halinde, sivil sağlık kuruluşlarındaki tedavi giderlerinin ödenmesi gerekir(AYİM.1.D., 26.1.1989, E.1989/398, K.1989/575).

* Emekli asker kişinin acil rahatsızlığı dolayısıyla sivil sağlık kuruluşuna yatırılması ve tedavisi halinde İç Hizmet Yönetmeliğinin 317 nci maddesinde öngörülen bildirim yükümlülüğünün, yalnız hasta ve yakınlarınca değil, müracaat edilen sağlık kurumu baştabipliğince de yerine getirilmesi gerekir(AYİM.1.D., 19.6.1990, E.1989/247, K.1990/304).

* Son sağlık durumunun tespiti isteminde başvurduğundan, hakkında sağlık kurulu raporu düzenlenen davacının; TSK. Personelinin Sağlık Muayeneleri Yönergesinin ilgili hükümleri gereğince süresinde bu rapora itiraz etmesi karşısında; kontrol muayenesine sevki zorunludur(AYİM.2.D., 3.2.1993, E.1992/343, K.1993/97).

* TSK. Personelinin Sağlık Muayeneleri Yönergesinin 4 ncü Maddesine göre, ilk alınan sağlık kurulu raporu ile kontrol muayenesi sonucu alınan rapor arasında tanı ve karardan her ikisi ya da biri farklı ise, ilgilinin hakem muayenesine sevk gerekir(A.YİM.2.D., 10.3.1993, E.1992/569, K.1993/206).

* Hizmet sırasında ya da askeri hizmet dışı nedenlerle dayalı olarak organ kaybına uğrayan ve haklarında TSK.'de görev yapamaz kararı verilen asker kişilerin; TSK. Sağlık Yeteneği Yönetmeliğinin 31 inci maddesi uyarınca, Kuvvet Komutanlığınca uygun görülmesi, GATA Profesörler Kurulunun raporu ile uygun görev yerlerinde istihdamının mümkün olduğunun belirlenmesinden sonra yeniden TSK. bünyesinde bir göreve devamları mümkün olmakla beraber, davacının safahatını ve durumunu gözeterek bu işlemi başlatmayan idarenin takdir yetkisini yerinde kullandığı söylenebilir(AYİM.2.D., 20.10.1993, E.1993/248, K.1993/442).

* İç Hizmet Yönt.nin 317 nci maddesinin öngördüğü prosedüre uyulmaksızın özel bir hastanede yapılan tedavi giderlerinin Devletçe karşılanması mümkün değildir(AYİM.2.D., 21.9.1994, E.244, K.1516).

* İç Hizmet Yönt.nin 317. maddesinin öngördüğü koşullar gerçekleşmeden asker kişilerin kendileri ya da bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin özel sağlık kuruluşlarında yapacakları tedavi giderlerinin Silahlı Kuvvetlerce karşılanması mümkün değildir(AYİM.1.D., 7.6.1995, E. 1995/114, K. 1995/500).

* Adli Tıp raporu ile sağlık yönünden askerliğe elverişsizliği tespit edilen davacının askere sevk edilmesine ilişkin işlemde hukuki isabet yoktur(AYİM.2.D., 19.2.1997, E.1995/1089, K.1997/168)

* Kalp rahatsızlığı raporla sabit olan davacı astsubaya, sağlık durumuna uygun yakın bir mahal için sefer görev emri çıkartılması gerekirken; davacının başvurusuna rağmen uzak bir garnizona sefer görev emir düzenlenmesi hukuka aykırıdır(AYİM.2.D., 18.6.1997, E.1997/59, K.1997/572)

* Askerlik hizmetini ifa ettiği sırada kışlada top oynarken rahatsızlanan ve civardaki sağlık ocağının tabibine götürülüp yapılan iğne sonucu vefat eden erin yakınlarının uğradığı maddi ve manevi zararın tazmini istemli davada; Eylemin sivil tabibin muayenehanesinde ve onun fiili sonucu meydana gelmesi karşısında, askeri hizmete ilişkinlik koşulunu taşımaması itibariyle davanın genel idari yargı yerinde görülmesi gerekir(AYİM.1.D., 30.9.1997, E.1997/714, K.1997/644).

* Duçar olduğu rahatsızlığı nedeniyle uzman erbaş statüsünün gerektirdiği sağlık nitelikleri kaybettiği anlaşılan davacının 3269 sayılı Kanununun 5 nci maddesinin amir hükmü uyarınca sözleşmesinin feshi zorunludur(AYİM.1.D., 6.5.1997, E.1996/761, K.1997/338).

* 6 yıl önce askeri hastane sağlık kurulunun usulüne uygun ve onaylanmış raporuna dayanılarak askerliğe elverişli olmadığı için terhis edilen davacının, raporun verildiği hastanenin bazı tabipleri hakkında yapılan adli soruşturma sonunda kontrol ve hakem muayenelerine, ardından da GATA Profesörler Sağlık

Kuruluna sevkini takiben yeniden askere çağırılması yolundaki işlem, davacının hilesi ve yalan beyanı ya da ortada bir sahtelik hali mevcut olmadığından, "idari istikrar" ilkesi karşısında hukuka aykırılıkla sakatlanmıştır(AYİM. 2.D., 3.12.1997, E.1997/397, K.1997/168).

* Askerliğe elverişli olmadığına ilişkin almış olduğu sağlık kurulu raporunun kaybolması nedeniyle, şubesinde sağlık durumunun tespiti için davacının bir askeri hastaneye sevki yolundaki işlem, idarenin iç işleyişine ilişkin ve durum tespitine dair bir hazırlık işlemi mesabesinde olmakla, bu konuda açılan davanın inceleme kabiliyeti bulunmamaktadır(AYİM.2.D., 17.12.1997, E.1997/530, K.1997/988).

* Astsubay Sınıf Okulu'na girişte yapılan sağlık muayenesinde "miyop-astigmat" olduğu saptanmakla beraber, sehven ön raporda "Askeri öğrenci olur" denildiği için okula kaydı yapılan, idarece sevk edildiği kontrol muayenesinde de askeri öğrenci olamayacağı saptanan davacının askeri öğrenci statüsüne son verilmesinde hukuka aykırı bir yön görülmemiştir(AYİM.2.D., 20.10.1999, E.1998/990, K.1999/652)

* Eratın sağlık işlemleriyle ilgili TSK. mevzuatında öngörülen usul ve yolların dışında, davacının bir Devlet hastanesinden art arda aldığı 95 günlük istirahat süresinin askerlik hizmetinden sayılmayarak, davacının bu süreyi tamamlamak üzere askere sevkinde hukuki isabet görülmemiştir(AYİM.2.D., 2.6.1999, E.1995/569, K.1999/394)

* TSK. Sağlık Muayene Yönergesinin ilgili hükümleri uyarınca, eratın ilk 20 günlük istirahatlerinden sonraki tüm istirahatlerinin ancak Sağlık Kurullarınca verilmesi halinde geçerli olabileceği gerçeği karşısında; davacının bu mahiyette olmayan ve münferit tabip raporlarıyla aldığı istirahatlerin askerlik hizmet süresinden sayılabilmemesine hukuken imkan yoktur(AYİM.2.D., 29.9.1999, E.1999/75, K.1999/695)